HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

יפר חלקו ומשמשתו ותהא נטולה מן היהודים ואי אמרת נדר ענוי נפש הוי אמאי תהא נטולה מן היהודים ש"מ אדברים שבינו לבינה הויין לרבנן תבעי לך משום דנטולה אני מן היהודים ר' יוסי קתני לה דאמר רב הונא כוליה פירקין רבי יוסי היא ממאי כיון דקתני ר' יוסי אומר אין אלו נדרי עינוי נפש למה ליה תו למיתנא הרי זה יפר דברי רבי יוסי שמע מינה מכאן ואילך רבי יוסי היא אמר שמואל משמיה דלוי בכל נדרים בעל מפר לאשתו חוץ מן הנאתי על פלוני שאינו מפר אבל הנאת פלוני עלי מפר תנן פירות מדינה זו עלי יביא לה ממדינה אחרת אמר רב יוסף דקאמרה שתביא ת"ש פירות חנוני זה עלי אין יכול להפר הכא נמי דקא אמרה שתביא אתה לא היתה פרנסתו אלא ממנו הרי זה יפר ואי אמרת דקא אמרה שתביא אתה אמאי יפר אלא מדסיפא דלא מייתי בעל הוי רישא דקא מייתא היא אלא רישא אין יכול להפר ודקא מייתא היא

ומתני'

רש"י

יפר חלקו. שתהא מותרת לו: **ותהא נטולה מן היהודים.** לכשתתגרש שתהא אסורה לעלמא: **ואמאי תהא נטולה מן היהודים.** כשמגרשה והאמר לעיל(א) דברים שיש בהן עינוי נפש מפר בין לעצמו בין לאחרים אלא מדקתני ותהא נטולה מן היהודים דאינו יכול להפר ש"מ משום דדברים שבינו לבינה הויין: **לרבנן תבעי לך.** אי עינוי נפש הוא אי דברים שבינו לבינה דמהכא ליכא למשמע מינה מידי אליבייהו: **משום דנטולה אני מן היהודים רבי יוסי קתני לה דאמר רב הונא כוליה פירקין.** כולהו סתמי דמתניתין ר' יוסי תני להו: **ממאי מדקתני ר' יוסי אומר אין אלו וכו' למה לי תו למיתני הרי זה יפר דברי ר' יוסי.** דלא צריך דהא אכתי ליכא מאן דפליג ש"מ דמכאן ואילך הוויין כולהו סתמי כרבי יוסי: **כל נדרים.** של עינוי נפש: **חוץ מן הנאתי על פלוני שאינו מפר.** דלא הוי לא נדרי עינוי נפש ולא דברים שבינו לבינה: **אבל אמרה הנאת פלוני עלי.** שלא אהנה ממנו יפר דהוי ליה נדרי עינוי נפש: **פירות מדינה זו עלי.** היינו דומיא דהנאת פלוני עלי וקתני יביא לה ממדינה אחרת דאין יכול להפר: **אמר רב יוסף.** כי קתני יביא לה ממדינה אחרת דאמרה פירות מדינה זו שתביא מן השוק עלי אבל מה שמביאין לה אחרים או היא עצמה יכולה ליהנות מהן הלכך לא יפר דלא הוי עינוי כלל דלא אסרה לגמרי פירות המדינה עליה אלא אותן שיביא לה הוא אבל הנאת (א) פירות עלי דקאסרה על נפשה לגמרי בין ע"י עצמו בין ע"י אחרים התם הוי עינוי הלכך יפר: **פירות חנווני.** היינו דומיא דהנאת פלוני עלי וקתני לא יפר: **הכא נמי כו'**(ב) **והא מדקתני סיפא אם לא היתה פרנסתו אלא ממנו.** שהבעל אינו רגיל ליקח אלא מאותו חנווני ולא מאחר לפי שאינו מאמינו וזה אינו מאמין אלא לבעל ולא לשלוחו: **הרי זה יפר.** (ג) ויביא לה. ומדהך רישא דקא אתיא איהי תו לא אפשר לאוקומה שתביא אתה דאם איתא דקא מייתי הוא מיתוקמא כשתביא והדר קושיין לדוכתה: **אלא.** לעולם ודאי כדקאמרת רישא דקא מייתא היא ואפי' הכי לא קשיא ליה לשמואל דמתני' ר' יוסי היא: (ג) **ומאי אינו יכול להפר דקתני.** (ד) ואע"ג דקאמר פירות מדינה זו ופירות חנווני זה סתם לאו למשמע דאינו יכול להפר לגמרי אלא אעינוי נפש קאמר אבל מפר משום דברים שבינו לבינה שאפשר לעצמו ולא לאחרים. והא דאמר שמואל משמיה דלוי דהנאת פלוני עלי מפר בין לעצמו בין לאחרים רבנן היא דעינוי נפש הוי: נ"א אלא (ה) הא דקתני סיפא אם לא היתה פרנסתו אלא ממנו שהחנווני מהנהו לבעל בחנם הוי רישא דקתני פירות חנווני זה עלי כגון דקא מייתא היא כלומר דאורחיה דחנווני למיתב ליה בחנם ומאי איכא בין בבא דרישא לבבא דסיפא אלא בבא דסיפא הוי מן חנווני כדקתני אם לא היתה פרנסתו אלא ממנו ובבא דרישא לא רמיא פרנסתו עילויה אלא זימנא הוי דקא יהיב ליה מפירותיו וקאמר דאינו יכול להפר ואע"ג דהוי כמאן דאמר הנאת פלוני עלי והוי תיובתא דשמואל דאמר הנאת פלוני עלי מפר. והא דקא מייתא איהי לאו דוקא דהוא הדין דקמייתי בעל אלא איידי דסיפא נקט בעל נקיט ברישא בדידה וקאמר כגון דאתיא איהי: **אלא רישא.** דקתני פירות חנווני זה עלי רבי יוסי היא כדקאמר לעיל:

כולה

ר"ן

כולהו סתמי דהאי פירקא ר' יוסי קתני להו דכיון דקתני ר' יוסי אומר אין אלו נדרי עינוי נפש ואיהו גופיה אמר אלו הן נדרי ענוי נפש למה ליה למיתנא תו הרי זה יפר דברי ר' יוסי אלא לאשמועינן דכוליה פרקין ר' יוסי היא. ואכתי לרבנן תבעי לך דדלמא תשמיש עינוי נפש הוא ומפר בין לעצמו בין לאחרים: ולענין הלכה כיון דבעיין לא אפשיטא נקטינן לחומרא ואינו מפר אלא משום דברים שבינו לבינה. ואיכא מ"ד דנהי דלא אפשיטא הכא אפ"ה אפשיטא לה ממימריה דשמואל דאמר בסמוך אבל הנאת פלוני עלי מפר ואי מהא לא אריא דכי קאמר מפר דברים שיש בהן ענוי נפש קאמר ואכתי מצינן למימר דתשמיש המטה אין בו עינוי: **אמר שמואל משמיה דלוי כל נדרים בעל מפר לאשתו.** והוא דהוו נדרי ענוי נפש: **חוץ מהנאתי על פלוני.** דהא לא הוי לה עינוי נפש: **אבל הנאת פלוני עלי מפר.** דכיון דאית בה עינוי נפש אע"פ שלא נדרה אלא מאחר יפר: **יביא ממדינה אחרת.** אבל פירות אותה מדינה מיתסרי עלה ואינו יכול להפר וכ"ש באומרת הנאת פלוני עלי שאינו יכול להפר: **דקאמרה שתביא אתה.** כגון דקאמרה פירות מדינה זו עלי אם תביאם אתה אבל כשיביאם אחר לא אסרתם עליה וכיון דיש לה תקנה באותן פירות של אותה מדינה ע"י אחר לא דמי להנאת פלוני עלי דלית לה תקנה ליהנות מאותו פלוני. וכ"ת א"כ הוה ליה למיתני יביא לה אחר מפירות אותה מדינה איכא למימר דמש"ה קתני יביא לה ממדינ' אחר' משום שאם לא היתה לה תקנה ע"י בעל אע"ג דאית לה תקנתא ע"י אחר מפר דהא רישא דאמרה קונם פירות עולם עלי דקתני הרי זה יפר באמרה שתביא אתה מתוקמא דומיא דסיפא ואפ"ה אע"ג דאית לה תקנתא ע"י אחר כיון דלית לה תקנתא ע"י בעל קתני הרי זה יפר משום דה"ל כאומרת הנאת פלוני עלי ומש"ה קתני סיפא יביא לה ממדינה אחרת לומר דטעמא דמלי מפר ברישא ליתיה בסיפא דאילו רישא משום דלית לה תקנה ע"י בעל מלי מפר אבל בסיפא כיון דאית לה תקנה ע"י בעל לא יפר: **ת"ש מסיפא וכו' ה"נ דאמרה ליה שתביא אתה.** ומש"ה כיון דאפשר לה לאתהנויי מפירות ההוא חנווני גופיה ע"י אחר ואיהו נמי מלי מייתי לה מדוכתא אחרינא אין יכול להפר: **ואי אמרת דאמרה ליה שתביא אתה אמאי יפר הא מלי לאתהנויי מההוא חנווני ע"י אחר אלא מדסיפא דקא מייתא היא הוי רישא נמי דקא מייתא היא** כך היא עיקר הגירסא. וה"פ מדסיפא דקתני הרי זה יפר מתוקמא ע"כ שאסרה עליה פירותיו אפי' היכא דקמייתא היא דאי לא אסרינהו עילוה אלא היכא דקמייתי להו בעל אמאי יפר אלא ודאי בכל ענין אסרה על עצמה רישא נמי דקתני פירות חנווני זה עלי אין יכול להפר בההוא גוונא נמי מתוקמא ואפ"ה קתני אין יכול להפר דהא ליכא מידי בין רישא לסיפא אלא דברישא מיירי שלא היתה פרנסתו ממנו בלבד וסיפא קתני אם לא היתה פרנסתו אלא ממנו. ואיכא נסחי דגרסי אלא מדסיפא דלא מייתי בעל הוי רישא דקא מייתא היא והכל הולך לטעם אחד דה"ק מדסיפא ע"כ מיירי דמתסרא אע"ג דלא מייתי להו להנהו פירות בעל רישא נמי מיירי בההוא גוונא גופיה דאע"ג דמייתי להו היא גופה מתסרו עלה. ואיכא תו נסחי אחרינא דגרסי מדסיפא דקא מייתי בעל הוי רישא דקא מייתי איהי וה"פ מדסיפא ע"כ בשאי אפשר לה ליהנות מאותן פירות אלא ע"י בעל כגון שאין החנווני רוצה להקיפה ע"י אחר אלא לו ובכה"ג אי אפשר לה ליהנות מן הפירות אלא אם תעבור על נדרה וע"כ לדידך דמוקמת ליה בדאמרה ליה שתביא אתה בכי ה"ג עסקינן דאי לא אמאי יפר רישא נמי דקא מייתא איהי דרישא נמי ע"כ דומיא דסיפא היא בשאי אפשר לה ליהנות אלא באיסור כגון שנדרה הנאת פירותיו ואפי' תקנם היא בעצמה. וכל הנסחאות עולות לטעם אחד אלא דנסחא קמייתא מיחוורא טפי: **אלא רישא אין יכול להפר ודקמייתא היא.** כלומר אין ודאי קושטא קאמרת דרישא מיתוקמא בשאסרה עליה פירותיו של אותו חנווני אפי' כשתביאם היא ומיהו לא קשיא לשמואל דמתני' כולה ר' יוסי היא ולר' יוסי אין הכי נמי דאינו יכול להפר משום נדרי עינוי נפש ושמואל דאמר מפר סתמא ואפילו משום עינוי נפש משמע כרבנן ס"ל.

והאי

תוספות

שמע מינה דברים שבינו לבינה הוי. דאי עינוי נפש הוה מיפר אף לאחרים: **(ואבתי) לרבנן תבעי לך.** ומתניתין דנטולה אני מן היהודים רבי יוסי קתני לה דלדידיה פשיטא לדברים שבינו לבינה הוו כדאמר לעיל: **כוליה פרקין רבי יוסי.** כל סתמות השנויות בפירקין ממילתא דרבי יוסי קתני להו: **למה לי תו למתני הרי זה יפר דברי רבי יוסי ש"מ מכאן ואילך רבי יוסי היא: כל נדרים** של עינוי נפש חוץ מהנאתי על פלוני דלא הוי עינוי נפש אבל הנאת פלוני עלי מיפר דהוי עינוי נפש: **תנן פירות מדינה עלי יביא כו'.** ואינו יכול להפר ואמאי והא לא גרע מהנאת פלוני עלי: **דאמרה ליה שתביא אתה.** כלומר מתניתין מיירי דלא נדרה אלא מאותם שיביא הבעל דכיון דאיכא תקנה בהבאת אחרים ליכא עינוי דאפשר שאחרים יקנו ויתנו לה אבל שמואל מיירי שנדרה מפלוני לגמרי דהוא הדין דבמתניתין מצי למיתני תקנה דאחרים שיכולין לקנות לה אף מאותה העיר אלא אשמעינן רבותא דאף על ידי בעלה יכולה ליהנות על ידי פירות מדינה אחרת ולא הוי כנודרת הנאה מבעלה ורישא דאמרה קונם פירות העולם אע"ג דאמרה שתביא אתה בפירות מדינה כיון דאינה יכולה ליהנות מבעלה משום מקום הוי עינוי נפש: **ת"ש מסיפא פירות חנוני זה אינו יכול להפר.** ואמאי ליהוי כהנאת פלוני עלי: ה"נ שתביא אתה דהוי כהנאת אחרים: **אם היתה פרנסתו כו'.** ומדסיפא דמייתי בעל [דקתני] אם לא היה פרנסתו אלא ממנו פי' ולפי מאי דמוקמא פירות חנווני דאינו מיפר משום דאפשר בהנאת אחרים הך סיפא דקתני יפר ע"כ [בדאי] אפשר [אלא] על ידי הנאת הבעל שאין החנווני מקיף כ"א לבעל גופיה ולא ימסרם לאחר ומדסיפא דמייתי בעל רישא דמייתי איהי פי' מדסיפא דאי אפשר להביא הפירות אלא באיסור על ידי בעל רישא נמי פירות מדינה עלי מיירי בהך גוונא בין יביאם הבעל בין יביאם אחר וליכא בהו אלא הבאה דאיסור וקתני אינו מיפר וקשיא לשמואל דמוקי לה כשתביא אתה ועל כרחך לא מיירי הכי דאם כן אמאי מפליג בזה הענין דאם אין פרנסתו אלא ממנו דמיירי דליכא הנאה דהיתר [נפלוג] וניתני בפירות דאי אפשר בהן הנאה דהיתר כגון שאמרה כל פירות שיובאו מאותה מדינה יפר והכי משמעות הלשון מדסיפא דמייתי בעל באיסור רישא דמייתי איהי באיסור ולחנם החליף הלשון וה"ה לאסיפא גרידא בלא רישא מצי לאותובי כיון דבסיפא אי אפשר על ידי הבאת אחרים מאי איריא אין פרנסתו אלא ממנו כי נמי מתפרנס מאחרים יפר לשמואל אלא רישא דמייתי איהי באיסור כלומר שנדרה פירות מדינה לגמרי בין יביאם בעל בין יביאם אחר:

עין משפט נר מצוה

יג א מיי' פי"ב מהל' נדרים הל' א [ב ג] סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף סו:

יד ב מיי' שם טוש"ע שם סעי' נה ועיין בכ"מ:

מסורת הש"ס

א) [דף עט:], ב) [שייך לע"ב],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אמר רב יוסף וכו' אבל הנאת פלוני עלי דקאסרה על נפשה: (ב) ד"ה פירות וכו' הכא נמי כו' הס"ד: (ג) ד"ה הרי זה יפר ויביא לה ואי אמרת שתביא אתה כו' ומדהך סיפא דקא מתיא איהי תו לא אפשר לאוקמה רישא שתביא אתה והדרא קושיין לדוכתיה כצ"ל ותיבות דאם איתא דקא מייתי הוא מתוקמא כשתביא נמחק: (ד) ד"ה אלא לעולם וכו' דאע"ג דקאמר פירות וכו' סתם לאו למימרא דאינו יכול להפר לגמרי אלא אעינוי נפש קאמר דאינו מפר משום עינוי נפש אבל מפר משום דברים שבינו לבינה שמפר לעצמו ולא כצ"ל והד"א: (ה) בא"ד נ"א אלא כיון דהא דקתני וכו' בחנם הוי רישא נמי דקתני וכו' למיתב ליה בחנם ולא איכא בין בבא דרישא לבבא דסיפא אלא דבבא דסיפא הוי פרנסתו מן חנוני תדיר כדקתני אם לא וכו' אלא לזימנין הוי דקא יהיב ליה וכו' והא דקאמר מייתא איהי:

פירוש הרא"ש

ר' יוסי קתני לה. כדמפרש דכוליה פירקין ר' יוסי היא ולדידיה הוי דברים שבינו לבינה כמו קישוט ורחילה ולרבנן קא מיבעי ליה דסברי דקישוט ורחילה הוי עינוי נפש מאי סבירי להו בתשמיש: **כל נדרים בעל מפר לאשתו.** פירוש כל נדרים של עינוי נפש מפר הפרה גמורה: **אבל הנאת פלוני עלי מפר.** דהוי עינוי נפש שמא תצטרך ממנו: **תנן פירות מדינה זו עלי יביא ממדינה אחרת.** אלמא אפי' הנאת מדינה לא חשיב עינוי נפש דיכולה להביא ממדינה אחרת כ"ש הנאת פלוני יחיד: **דקאמרה שתביא.** דלא אסרה עליה אלא שהבעל מביא לה אבל היא או אחר יכולין להביא אבל פירות העולם אע"ג דאמרה שתביא הוי עינוי נפש כיון דאי אפשר לה ליהנות משום פירי שיביא הבעל וה"ה דמצי למתני יביא לה אחר מאותה מדינה אלא רבותא קאמר אפי' אין לה אחר להביא אפשר שהבעל יביא לה ממדינה אחרת: **ומדסיפא דקמייתי בעל הוי רישא דקא מייתא איהי.** כלומר לפי מאי דמוקמת רישא דאינו מפר משום דאפשר בהבאת אחרים וע"כ סיפא דמפר משום דאי אפשר בהבאת אחרים דכיון דהחנווני נותן לה בהקפה לא יתנם אלא ליד הבעל